

Oponentský posudek rigorózní práce Alžběty Malkovské

Alžběta Malkovská předložila rigorózní práci pod názvem *Strategie tlumočnicka při simultánním tlumočení do mateřštiny a do aktivního cizího jazyka*. Rozsah práce je 149 stran textu + 7 stran příloh a je doplněna přetlumočenými projevy na CD.

Práce je teoreticko-empirického charakteru. Autorka vychází ze své magisterské diplomové práce, která byla obhájena na Ústavu translatologie v roce 2009.

Cílem práce bylo zmapování tlumočnických strategií se zaměřením na tzv. strategii KISS a potvrzení či vyvrácení hypotézy, že jde o dominantní strategii při tlumočení do aktivního cizího jazyka.

V teoretické části autorka konstatuje, že tlumočení do aktivního cizího jazyka (tzv. retour) je stále předmětem sporů mezi teoretiky tlumočení. V této souvislosti zmiňuje počáteční negativní stanovisko pařížské ESIT a jejích hlavních představitelk, D. Seleskovitch a M. Lederer. Autorka porovnává odlišné přístupy západních škol a zemí tzv. východního bloku, kde byl retour vždy běžnou praxí. S pádem Berlínské zdi se ovšem situace mění a retour se stává samozřejmou součástí tlumočení při zasedáních v mezinárodních organizacích.

Autorka dále velmi podrobně analyzuje proces tlumočení do aktivního cizího jazyka a zamýšlí se nad problematikou mateřštiny a bilingvismu. V kapitole týkající se typů simultánního tlumočení konstatuje ve shodě s R. Jonesem, že „jasnost a zřetelnost jsou pro tlumočení s pilotáží zcela klíčové.“ (str. 13). V případě pilotáže do aktivního cizího jazyka bývá obvykle tento převod i přes formální nedostatky po obsahové stránce přesný a úplný, což je u tohoto typu tlumočení nezbytné. Kromě tlumočnicka se autorka zabývá také rolí řečníka, jeho jazykem a tempem projevu.

Důležitou částí teoretických kapitol předložené práce je kritika tzv. teorie smyslu představované pařížskou tlumočnickou školou ESIT, zejména D. Seleskovitch a M. Lederer, z pozice modernějších teorií, zejména D. Gila. Pro studované téma je podstatná např. Gilova myšlenka týkající se procesu porozumění a tvrzení, že nelze směřovat porozumění tlumočnicka a porozumění cílového příjemce sdělení. Autorka uvádí, že „úroveň porozumění tlumočnicka a klienta se ... liší jak kvalitativně, tak kvantitativně.“ (str. 52).

V další části práce jsou podrobně analyzovány jednotlivé tlumočnické strategie, a to strategie přípravné a konkrétní strategie uplatňované při simultánním tlumočení.

Empirická část si klade za cíl ověření pracovní hypotézy, podle které by měla strategie KISS představovat ideální a dominantní mechanismus při tlumočení do jazyka B. K tomuto cíli slouží experiment, kterého se zúčastnilo osm profesionálních tlumočnicků s délkou tlumočnické praxe od deseti do třiceti let. K tlumočení byly zvoleny dva politické projevy obdobného žánru. Autorka v závěru konstatuje, že provedený experiment nepotvrdil jednoznačně pracovní hypotézu vzhledem k poměrně malému vzorku tlumočnicků a také individuálnímu přístupu jednotlivých aktérů. Experiment ovšem pomohl zmapovat možná uplatnění strategie KISS a upozornit na úskalí tlumočení do jazyka B.

Předložená rigorózní práce je zpracována důkladně a systematicky. Následující připomínky se týkají pouze dílčích problémů:

- Na str. 21, 2.odst. se najednou nelogicky přechází do 2.os. pl., což působí v daném textu neústrojně.
- Nutno sjednotit psanou podobu slova *šušotáž* (na str. 12 a 13 psáno česky, na str. 23 francouzsky), stejně tak jako český termín *pilotáž* a fr. *relay* (str. 61).
- Drobné chyby ve francouzském résumé.

Přes uvedené připomínky považuji rigorózní práci Alžběty Malkovské za zdařilou. Přináší zajímavý pohled na problematiku tlumočení, zejména do cizího jazyka. Práce rovněž svědčí o tom, že autorka prostudovala řadu odborných publikací a je schopna samostatného kritického zhodnocení. Proto doporučuji, aby práce byla přijata k obhajobě.

V Praze dne 20. 11. 2012

Doc.PhDr. Miroslava Sládková, CSc.